

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

626. meddelelse. 8. oktober 1959

A. Forsøgsresultater

Sortsforsøg med høje ærter 1956—58

Forsøgene er udført på god sandmuld med lerblandet underlag ved Spangsbjerg og på lermuld med lerunderlag ved Virum.

I 1956 blev forsøgene påbegyndt med 32 sorter, dels tilmeldte, dels indkøbte fra 9 frøfirmaer og privatpersoner. Allerede efter dette års forsøg kunne følgende 18 sorter udskydes af udbytte- og kvalitetsmæssige grunde: Drusus, D.C.L.B., Stens 4667/47, Høj amerikansk, Fairbeards Nonpareil, Perfection, Alderman, Grenader, Gradus, Delikat, Nordlands, Nordlands Express, Reveny, Goliath, Signal, Sabel 2932/46, Pollux og Sero.

Forsøgene fortsatte i 1957 og 1958 med de resterende 14 sorter: Trophy, Hamlet, Als, Opa, Sommarstens, D.C.L.A., Aristide, Kelvedon Monarch, Telefon, Duke of Albany, Apollo, Rival, Torgsabel og Engelsk Sabel.

Sorterne har naturligt kunnet inddeles i høje marværter, brydmarværter og sukkerærter. I omstående bilag er førstnævnte sorter opført efter udbytte af grønne frø i hkg pr. ha og de 2 sidstnævnte grupper efter bæljudbytte. Endvidere er angivet den procentvise fordeling af frøene i tre størrelser og høstfordeling i pct. af kg grønne bælg i fire perioder som udtryk for sorterens tidlighed. Hver periode omfatter ca. 6 dage. Alle de her prøvede marværter har en sød til meget sød frøsmag.

Udbytteneiveauet af grønne frø ligger omkring 50 hkg pr. ha. Det er mindre end for lave marværter, omtalt i 505. meddelelse, hvor udbyttet ligger omkring 70 hkg pr. ha for de gode sorter. De høje ærter er af interesse for den private haveavler, fordi høstsæsonen er længere, bælgene er gennemgående meget præsentable og ærterne velmagende søde, selv i ret moden tilstand.

Trophy har med 57 hkg grønne frø pr. ha givet det største udbytte. Den har høj frøprocent, er meget storfrøet og sildig med hovedparten af høsten i 3. og 4. periode. Dernæst følger Hamlet med 50 hkg pr. ha. Den har ret lav frøprocent, frøene er mindre, og den er ikke så sildig. Als og Opa har givet henholdsvis 49 og 46 hkg pr. ha. De har begge ret høj frøprocent og er noget sildige. Førstnævnte har meget store frø, og Opa er den mest lysfrøede af de prøvede sorter. Sommarstens er tidligere end de forannævnte sorter.

Brydmarværterne, der er fremkommet ved krydsning imellem marvært og sukkerært, udmærker sig ved, ligesom sukkerærterne, at mangle den sejge hinde på bælgens inderside. De grønne frø minder i kvalitet om marværter, men da hele bælgene anvendes i husholdningen ligesom brydbønner, er der her lagt vægt på bæljudbytte og kvalitet. Brydmarværterne anvendes en del i bl.a. svenske husholdninger. De kommer som regel noget før bønnerne og kan tjene til variation. Sukkerærterne har ingen fortrin frem for marværterne og brydmarværterne.

Som dyrkningsværdige anerkendes 5 høje marværter og 2 brydmarværter. Disse vedføjtes S 1959.

Beskrivelse af sorterne

MARVÆRTER

Lbnr. 5. *Trophy*, Weibull S 1959. (Ejer: W. Weibull A.-B., Landskrona, Sverige.) Tidligere anerkendt som første classes sort ved Statens Trädgårdsforsök, Alnarp, Sverige. Sorten er meget sildig, kraftigvoksende, med svære

stængler, middelstore, svagt marmorerede, mørkegrønne blade og ret store, hvide blomster. Højde 128 cm. Bælgene middelstore, rette til svagt buede, mørkegrønne og velfyldte. Frøene er meget store, glatte og kraftigt grønne. Smagen sød. Har givet et stort udbytte af grønne frø.

Lbnr. 4. *Hamlet, Hunderup S 1959.* (Ejer: A/S L. Dæhnfeldt, Odense.) Sorten er middeltidlig, kraftigvoksende, med mørkegrønne, svagt marmorerede blade og hvide blomster. Højde 127 cm. Bælgene er middelstore til store, stærkt buede, grønne og ret velfyldte. Frøene middelstore, glatte og pænt grønne. Smagen sød til meget sød. Har givet et stort udbytte af grønne frø.

Lbnr. 8. *Als, S 1959.* (Frø leveret af statens forsøgsgaard, Rønhave, Sønderborg.) Det er en mindst 50 år gammel lokal sort fra Als, som dér går under flere forskellige navne, såsom Frederik VII, Dronningeært m.v. Man har ved forsøgenes afslutning valgt at kalde den Als. Sorten er middeltidlig til sildig, kraftigvoksende, med svære stængler, meget store, frisk grønne, svagt marmorerede blade og store hvide blomster. Højde 172 cm. Bælgene er store, grønne, nærmest rette, ret brede og med stump afslutning, velfyldte. Frøene meget store, glatte og frisk grønne. Smagen sød til meget sød. Har givet et stort udbytte af grønne frø.

Lbnr. 7. *Opa, Toftø S 1959.* (Ejer: Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger og Danske Landboforeningers Frøforsyning.) Den er sildig, kraftigvoksende med svære stængler, store lysegrønne, svagt marmorerede blade og middelstore, hvide blomster. Højde 192 cm. Bælgene er middelstore, svagt buede til buede, lysegrønne og velfyldte. Frøene store, glatte, lysegrønne. Smagen meget sød. Har givet et godt udbytte af grønne frø.

Lbnr. 3. *Sommarstens, Ny Munkegaard S 1959.* (Ejer: J. E. Ohlsens Enke, Kbhvn.) Sorten er tidlig, kraftigvoksende med ret kraftige stængler, store, lidt lysegrønne blade og middelstore, hvide blomster. Højde 148 cm. Bælgene middelstore til små, lidt lysegrønne, rette til svagt buede med stump afslutning, ret velfyldte. Frøene middelstore, glatte, mørkegrønne. Smagen meget sød. Har givet et godt udbytte af grønne frø.

Lbnr. 1. *D.C.L.A.* Sorten er tidlig, ret svagt voksende med små mørkegrønne blade og små hvide blomster. Højde 96 cm. Bælgene er meget små, kraftigt grønne, stærkt buede til krumme, velfyldte. Frøene små, glatte og pænt grønne. Smagen sød. Har givet middel udbytte af grønne frø.

Lbnr. 2. *Aristide.* Sorten er meget tidlig, ret kraftig voksende, med middelstore, svagt lysegrønne, stærkt marmorerede blade og middelstore, hvide blomster. Højde 135 cm. Bælgene små, grønne, buede, ikke helt udfyldte. Frøene middelstore, lidt kantede, grønne til svagt lysegrønne. Smagen sød. Har givet middel udbytte af grønne frø.

Lbnr. 6. *Kelvedon Monarch.* Sorten er meget tidlig, lav med kraftige stængler, middelstore, mørkegrønne blade og hvide blomster. Højde 86 cm. Bælgene middelstore, mørkegrønne, rette og velfyldte. Frøene store, glatte og grønne. Smagen sød - lidt vandet. Har givet et beskedent udbytte af grønne frø.

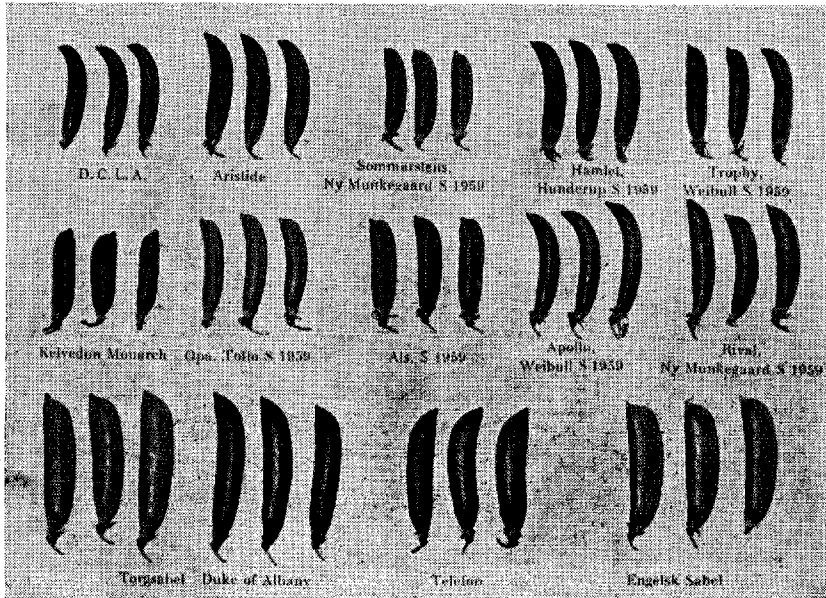
Lbnr. 14. *Telefon.* Sorten er tidlig, kraftig voksende, med meget store, grønne, svagt marmorerede blade og store hvide blomster. Højde 158 cm. Bælgene store, grønne, nærmest rette og mindre godt udfyldte. Frøene store, glatte og grønne. Smagen sød. Har givet et lille udbytte af grønne frø.

Lbnr. 13. *Duke of Albany.* Sorten er tidlig, kraftig voksende, med svære stængler, store, grønne, svagt marmorerede blade og store hvide blomster. Højde 171 cm. Bælgene meget store, mørkegrønne, rette til svagt buede, med lille frøprocent. Frøene store, glatte og grønne. Smagen sød - meget sød. Har givet et lille udbytte af grønne frø.

B R Y D M A R V Æ R T E R

Lbnr. 10. *Apollo, Weibull S 1959.* (Ejer: W. Weibull A.-B., Landskrona, Sverige.) Fremkommet ved krydsning i 1944 mellem Apollo og Balder. Tidligere anerkendt som første klasses sort ved Statens Trædgårdsforsøg, Alnarp, Sverige. Sorten er middeltidlig, kraftig voksende, med ret tynde stængler, middelstore grønne, stærkt marmorerede blade og hvide blomster. Højde 165 cm. Bælgene store, lidt lysegrønne, skinnende, tykvægede og skøre, uden indvendig hinde, men med lille frøindhold. Frøene meget små, glatte og grønne. Smagen meget sød. Har givet et stort udbytte af grønne bælge.

Lbnr. 11. *Rival, Ny Munkegaard S 1959.* (Ejer: J. E. Ohlsens Enke, Køben-

havn.) Sorten er tidlig, ret kraftigvoksende, med svære stængler, store marmorerede blade og hvide blomster. Højde 142 cm. Bælgene store, buede, lidt brede, lysegrønne, tykvæggede og skøre uden indvendig hinde, med lille frøindhold. Frøene store, glatte og grønne. Smagen sød. Har givet et pænt udbytte af grønne bælg.

SUKKERÆRTER

Lbnr. 9. *Torgsabel*. Sorten middeltidlig, kraftigvoksende, med ret svære stængler, store lysegrønne, svagt marmorerede blade og hvide blomster. Højde 163 cm. Bælgene store, brede, nærmest rette, tyndvæggede, skøre, lysegrønne med mørkere rygsum, ensartede. Har givet et godt udbytte.

Lbnr. 15. *Engelsk Sabel*. Sorten middeltidlig, kraftigvoksende, med svære stængler, middelstore, lysegrønne, svagt marmorerede blade og hvide blomster. Højde 166 cm. Bælgene store, rette, brede, lysegrønne med mørkere rygsum, tyndvæggede, skøre, med nogen tilbøjelighed til at blive buklede. Har givet et ret beskedent udbytte.

Abonnement på korte meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan tegnes på ethvert postkontor under navn af »Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur«.

Abonnementsprisen er 4 kr. om året, postpenge iberegnet.

Anmeldelse om adresseændring må indgives til postvæsenet.

Trykt i 20 000 eksemplarer.

Bilag til 626. meddelelse.

Sortsforseg med høje ærter, 1956—1958

Gennemsnit af 6 forsøg.

Lbnr. og navn	Grønne frø		Grønne bælg		Frøprocent	Antal bælg pr. kg	Antal frø i 100 bælg	Sortering i 3 stør.			Høstfordeling, pct. af kg grønne bælg i perioder				Plukkeperiode, antal dage
	hkg/ha	ft.	hkg/ha	ft.				under 7½mm	7½-9 mm	over 9mm	1.	2.	3.	4.	
Marvæarter.															
5. Trophy, Weibull S															
1959	57	130	121	110	47.1	187	534	8	20	72	—	5	57	38	20
4. Hamlet, Hunderup S															
1959	50	114	126	115	39.5	180	668	13	41	46	11	40	39	10	24
8. Als, S 1959	49	111	109	99	44.9	150	558	5	20	75	6	39	44	11	23
7. Opa, Toftø S 1959	46	105	107	97	43.0	181	523	9	32	59	2	21	54	23	25
3. Sommarstens, Ny Munkegaard S 1959	45	102	110	100	40.6	198	577	17	34	49	30	51	15	4	26
1. D. C. L. A.	44	100	102	93	42.7	236	679	31	47	22	25	51	22	2	24
2. Aristide	43	98	110	100	39.5	200	600	19	40	41	57	33	9	1	27
6. Kelvedon Monarch	39	89	91	83	42.9	180	545	8	26	66	53	40	7	—	19
14. Telefon	36	82	112	102	31.9	114	638	13	22	65	35	49	11	5	24
13. Duke of Albany	33	75	107	97	30.6	104	703	14	27	59	31	48	16	5	26
Gns.	44	100	110	100											
Brydmarvæarter.															
10. Apollo, Weibull S 1959	34	100	134	107	25.7	162	614	33	41	26	25	46	20	9	25
11. Rival, Ny Munkegaard S 1959	34	100	115	92	29.7	153	490	14	22	64	66	24	8	2	22
Gns.	34	100	125	100											
Sukkerærter.															
9. Torgsabel			131	105		118					13	44	31	12	22
15. Engelsk Sabel			118	94		118					19	44	31	6	23
Gns.			125	100											